

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ СТАНУ ВІДТВОРЕННЯ МАТОЧНОГО ПОГОЛІВ'Я ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В АГРОФОРМУВАННЯХ УКРАЇНИ

С. Ю. Рубан, П. І. Шаран, С. В. Кузєбний
Інститут розведення та генетики тварин НААН

З метою реалізації основних положень Національного проекту «Відроджене скотарство» рекомендовано провести ряд обґрунтованих системних зоотехнічно-економічних та правових заходів, спрямованих на збільшення кількості маточного поголів'я. Зокрема, запропоновано порядок обміну телиць, вирощених у господарствах населення, на бугайців, одержаних в сільськогосподарських підприємствах. Він полягає в наступному. Працівники сільської ради за сприяння співробітників державної ветеринарної служби та техніків штучного осіменіння тварин формують реєстр поголів'я корів і телиць, що знаходяться у власності господарств населення, та осіменені спермою бугаїв-плідників, допущених до відтворення. Техніки штучного осіменіння записують в реєстрі дату останнього осіменіння та передбачувану дату отелення. Вказана інформація передається представнику сільськогосподарського підприємства, розташованого на території населеного пункту, який займається обміном бугайців на телиць.

За спільною домовленістю представника сільськогосподарського підприємства та власника (корови, телиці) укладається договір обміну. В ньому відображені обов'язки Покупця і Продавця. Покупець відшкодовує вартість штучного осіменіння корови (телиці) спермою бугая, оціненого за якістю потомства, закріпленого за маточним поголів'ям господарства. Продавець: дотримується встановлених ветеринарним законодавством лікувально-профілактичних заходів щодо недопущення інфекційних захворювань; забезпечує за кошти Покупця штучне осіменіння корови (телиці) спермою відповідного бугая; обмінює після отелення корови (телиці) телицю на бугайця.

Бугаєць і теличка молочних і молочно-м'ясних порід мають бути відомого походження живою масою 48–60 кг у віці до 2 міс, клінічно здорові і знаходитися у господарствах благополучних щодо інфекційних хвороб. Після проведення обміну складається відомість та акт на передачу телиці за договором.

Розрахунки показують, що в результаті обміну бугайців на теличок можна наростити маточне поголів'я великої рогатої худоби в сільськогосподарських підприємствах на 223,4 тис голів. (587,8 тис корів (чисельність корів у сільськогосподарських підприємствах на 1.07.2012 р.) x 0,76 (середня частка виходу телят з розрахунку на 100 корів за 2010–2011 рр.) x 0,5(розподіл телят за статтю).

За умови впровадження вказаного варіанту поповнення майбутнього маточного поголів'я великої рогатої худоби можна досягти заощадження коштів на закупівлю телиць в розмірі 193,02 млн грн (223,4 тис теличок x 54 кг (середня жива маса голови при закупівлі) x 16 грн (середня закупівельна ціна 1 кг живої маси).

Розроблено схему контрактації нетелей в господарствах населення. Вона передбачає, що формування інформаційної бази даних щодо ринку нетелей проводиться працівниками зоотехнічної служби управління агропромислового розвитку районних райдержадміністрацій. Організаційною формою реалізації нетелей можуть бути комерційні підприємства і організації, які надають селекційно-племінні послуги та мають відповідну ліцензію на цей вид діяльності. Відповідні підприємства і організації, одним із видів діяльності яких є реалізація нетелей, укладають договір контрактації на закупівлю нетеля з його власником і розраховуються з ним власними коштами. Вони виконують роль посередника між Продавцем і Покупцем. Зокрема, проводять ветеринарні дослідження тварин на предмет їхнього здоров'я, оцінку племінних якостей худоби, готують відповідний пакет документів для реалізації товару. Формують партії племінних нетелей і виступають на ринку як продавці товару.

Покупці (сільськогосподарські підприємства), які придбали відповідну кількість племінних тварин, і поповнили ними стадо мають право на часткове (не менше 50 %) здешевлення вартості придбаних тварин за рахунок коштів державного бюджету згідно з існуючим Порядком, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 р. № 515.

Оскільки середня собівартість вирощування однієї нетелі становить 9000 грн, середній розмір відшкодування доцільно було б встановити в розмірі 4500 грн за одну голову. За умови реалізації вказаної програми можна було б збільшити чисельність наявного поголів'я корів за рахунок введення в основне стадо нетелей на 153,7 тис голів (2044,5 тис корів (чисельність корів у господарствах населення на 1.07.2012 р.) x 0,82 (середня частка виходу телят з розрахунку на 100 корів) x 0,5 (розподіл телят за статтю) – 223,4 тис гол (передбачувана чисельність обмінених телиць на бугайців) x 0,25 (коефіцієнт власного відтворення корів).

Поповнення стада корів за рахунок введених первісток буде сприяти посиленню селекційного тиску в популяції за ознакою відтворювальної здатності. За умови досягнення первістками середньої продуктивності, яка склалася в господарствах населення за 2011 рік – 4192 кг на одну корову, додатково можна одержати 644,3 тис т молока (153,7 тис корів-первісток (чисельність закуплених нетелей) x 4192 / 1000000), що дорівнює валовому виробництву молочної продукції всіма категоріями господарств Дніпропетровської та Херсонської областей за 2011 рік. Чистий дохід (виручка від реалізації може становити 1654,3 млн грн (644,3 тис т (валовий надій) x 0,82 (середня товарність молока) x 3131,2 (середня реалізаційна ціна 1 т молока за 2011 р.)). Доречно зауважити: вказаний розмір доходу від реалізації молока за 2011 рік одержали всі категорії госпо-

дарств Полтавської, Черкаської, Запорізької та Івано-Франківської областей разом узяті.

Загальна сума часткового відшкодування вартості нетелей становить 691,7 млн грн (153,7 тис закуплених нетелей) x 4500 грн (розмір відшкодування за 1 голову).

Отже, розмір чистого доходу від реалізації молока, одержаного від закуплених нетелей, може перевищувати розмір відшкодування на часткове погашення їхньої вартості на 962,6 млн грн (1654,3 млн грн (чистий дохід (виручка від реалізації) молока) – 691,7 тис грн (загальна сума часткового відшкодування вартості нетелей)).

УДК 636.4.06:612.017

ЖИВА МАСА ТА РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ПОРОСЯТ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ КОМПЛЕКСУ АМІНОКИСЛОТ

Н. М. Маковська, К. В. Бодряшова
Інститут розведення і генетики тварин НААН

Білок є основним джерелом амінокислот для живих організмів, як людини так і тварини. Повноцінний білок та його основні складові компоненти – амінокислоти необхідні тварині для забезпечення повноцінного функціонування організму, для утворення білків тканин та продукції.

У білках рослинного походження, що використовуються для годівлі сільськогосподарських тварин, часто міститься недостатня кількість незамінних амінокислот. Введені в організм тварин, як у раціон, так і методом підшкірної імплантації у вигляді гранул, окремі амінокислоти впливають на активність залоз внутрішньої секреції у молодняку.

Систематична відсутність у раціоні будь-якої з незамінних амінокислот призводить до загибелі тварини, а нестача – до низької продуктивності, зниження захисних сил організму, хвороб.

Найбільш ефективно білок використовується, коли в раціоні вміст всіх незамінних амінокислот точно відповідає потребам конкретного виду тварин. Низькобілкові раціони можна збагатити за рахунок комплексу препаратів амінокислот. Одним з таких комплексних препаратів є «Аміносол» (Biofactory AMINOSOL, Чехія), до складу якого входять практично всі незамінні амінокислоти та вітаміни.

Метою досліджень було вивчити вплив препарату «Аміносол» на показники живої маси та резистентність молодняку свиней великої білої породи.

Для проведення досліджень було відібрано групу поросят віком 2,5–3 міс, що відставали від своїх ровесників за живою масою (n=14). Твари-